

EL REPTA DE L'AUTODETERMINACIÓ

ON ?

- A Bellissens. Complex format per dues Residències, Mestral i Garbí, on hi viuen 100 persones majors d'edat i que tenen en comú:
  - Discapacitat Intel·lectual lleugera o moderada.
  - Trastorn Mental.

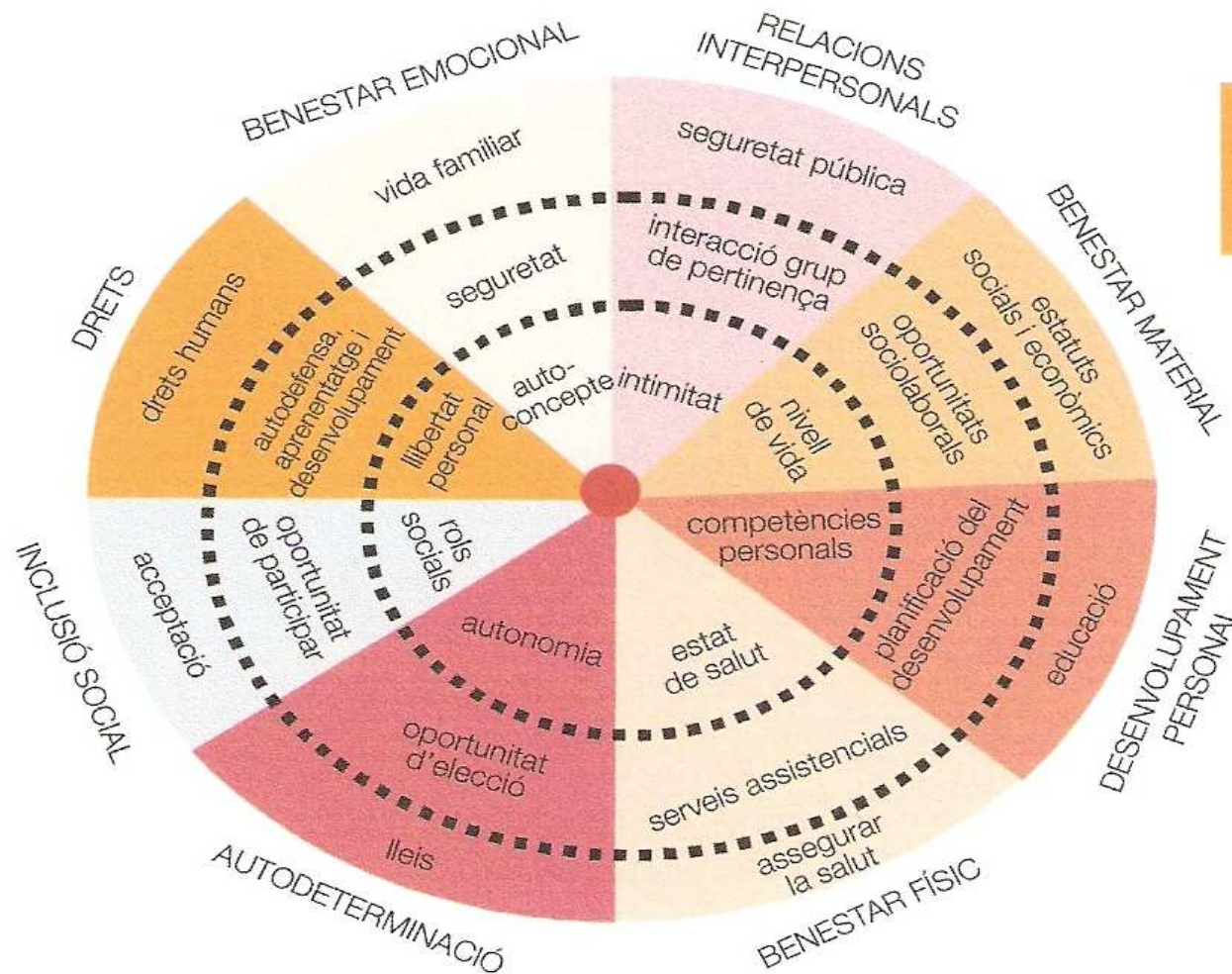

QUAN comença ?

- A la primavera de l'any 2008, arran d'una Sessió Clínica amb el títol *Ètica i Autodeterminació*, dins de la formació interna de Bellissens.
- **COMPROMÍS** de passar de la teoria a la pràctica.
- Si l'Ètica de qualsevol professió és la recerca del BÉ, al nostre centre aquest bé es podria concretar en la consecució de la màxima Qualitat de Vida.

- Segons l'escala de Shalock, la QV d'una persona ha de respondre a les dimensions fonamentals de la vida:

- Benestar emocional
- Relacions interpersonals
- Benestar material
- Desenvolupament personal
- Benestar físic
- **AUTODETERMINACIÓ**
- Inclusió social

QUALITAT DE VIDA

Condicions de vida desitjables per a una persona, relatives a les vuit dimensions troncales de la seva vida.

Representació de 8 dimensions en tres nivells

Font: elaboració pròpia

QUÈ és l'Autodeterminació ?

- l'Autodeterminació fa referència a:
  - Possibilitat d'escollir.
  - Possibilitat de prendre decisions.
  - Possibilitat de determinar objectius.
  - Possibilitat de lluitar pels interessos o desitjos de cadascú.
  - Possibilitat de tenir autonomia.

- **IMPORTANT:** establir que tant important com la consecució de l'objectiu, sovint és el procés per a aconseguir-lo.

PER A QUÈ L'Autodeterminació ?

- Perquè respecta la individualitat de cada persona.
- Perquè forma part del propi benestar.
- Perquè aquests interessos, aquests desitjos són SEUS. Els han escollit per alguna raó.
- Perquè sobretot tenen el mateix dret que qualsevol ciutadà a escollir els projectes, plans, relacions, ambicions, etc... que desitgin.
- Perquè millora l'autoestima.

- Qualitat de Vida → Autodeterminació.
  - Rigidesa estructural Bellissens → Repte.
  - Criteri de Valoració → Pla d'Intervenció.
  - Construcció instrument ?? / UNIVIDD
  - Equilibri entre:
    - Aplicació (intervenció) clínica – Validesa Científica.
  - Resultats fiables.
  - Generalització.
-

INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

- Qualitat de Vida
  - Perfil de Calidad de vida de Lancashire (LQOLP); 1997
  - Cuestionario Sevilla de Calidad de Vida (CSCV); 1997
  - Escala de Calidad de Vida (QLS); Heinrichs, 1984 → Adap. Jarne, 1990
  - Quality of Life Questionnaire (QLQ); Shalock i Keith, 1993. → Adap. Verdugo i col.
  - Cuestionario de Calidad de Vida KINDL; Bullinger i col, 1997. → Adap. Gonzalez-Gil, 2002
  - Escala GENCAT (ICASS); Verdugo i col. 2008

INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

- **Avaluació de Necessitats / Suports**
  - Escala Rehab; Baker i Hall, 1984 → Adap. Rosa J,
  - Escala HoNOS (Health of the Nation Outcome Scales)
  - BELS (Basic Everyday Living Skills); Jimenez J, 2000
  - Cuestionario de Evaluación de Necesidades de Camberwell (CANc): Univ. Granada, 1995
  - Suports Intensity Scale; Thompson i col. 2004 → Adap. Verdugo 2006

INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

- Autodeterminació

- **ARC – Self-Determination Scale; Wehmeyer and Kelcher, Universitat de Kansas (EUA)**

- Soresi i Nota, Universitat de Pàdova (Itàlia)

- **Escala de Autodeterminación del INICO (Instituto Universitario de Integración en la Comunidad) Universidad de Salamanca.**

- M. WEHMEYER, M.A. VERDUGO, L.E. GÓMEZ, C. VICENT.

ESCALA AUTODETERMINACIÓ ARC (Versió adults amb DI)

- Combinació de diferents escales:
  - AUTONOMIA:
    - Autonomous Functioning Checklist (AFC); Reiss et al. 1998
    - Life Choices Survery; Kishi et al. 1998
  - AUTOREGULACIÓ:
    - Means-Ends Problem Solving Technique (MEPS); Platt y Spivack, 1989
    - Children's Assertiveness Inventory; Ollendick, 1984
  - CAPACITACIÓ PSICOLÒGICA:
    - Nowicki-Stricklad Internal-External Scale; Nowicki i Duke, 1974
    - Ollendick Scales of Social Self-efficacy and Outcome Expectancy; Ollendick, Oswald i Crowe, 1986
  - AUTOCONSCIÈNCIA:
    - Personal Orientation Inventory (POI); Jones i Grandall, 1986
- Total: 72 items

ESCALA AUTODETERMINACIÓ ARC

- Dimensió 1: AUTONOMIA
  - Grau d'Independència en relació a la seva cura personal diària, activitats domèstiques i interacció amb l'entorn.
  - Capacitat d'escollir o actuar segons les seves preferències, creències, interessos i habilitats → Oci, temps lliure, participació comunitària preparació professional i expressió corporal.
  - Resposta tipus Likert. 4 opcions de resposta (freqüència)
  - 32 ítems.

ESCALA AUTODETERMINACIÓ ARC

- Dimensió 2: AUTOREGULACIÓ
  - Avaluar estratègies d'autogestió: autocontrol, autoevaluació i autoreforç.
  - Avaluar conductes de fixació i assoliment d'objectius.
  - Avaluar conductes de Resolució de problemes.
  - Avaluar estratègies d'aprenentatge i observació.
  - Subsecció 1 → Resolució de problemes en l'àmbit laboral.
  - Subsecció 2 → Identificació d'objectius en relació al seu futur: on volen viure ?, treball ?, transport ?
    - Identificació dels passos a seguir (1 a 4)
  - 9 ítems

ESCALA AUTODETERMINACIÓ ARC

- Dimensió 3: CAPACITACIÓ PSICOLÒGICA
  - Locus de Control
  - Autoeficàcia
  - Espectatives d'èxit
  - Resposta d'elecció forçada (identificació)
  - 16 ítems

ESCALA AUTODETERMINACIÓ ARC

- Dimensió 4: AUTOCONSCIÈNCIA
  - Grau d'influència per part d'altres persones
  - Grau d'influència per part de les pròpies motivacions
  - Grau d'influència per part dels propis principis
  - Resposta d'elecció forçada (identificació)
  - 15 ítems

ESCALA ORIGINAL (dimensions)	BELLISSENS
Autonomia	+ Ítems complementaris
Autorregulació	+ Ítems complementaris
Capacitació Psicològica	+ Ítems complementaris
Autoconsciència	+ Ítems complementaris
----	Sexualitat (nova secció)

QUESTIONARI	NOM:	ITEMS			
AUTODETERMINACIÓ	HCM:	COMPLEMENTARIS			
CENTRE BELLISSENS		DATA:			
		1- Mai	2- A vegades	3- Quasi bé sempre	4- Sempre
Dimensió 1. AUTONOMIA					
1	Puc i/o fer la higiene personal i demanar ajuda si la necessito				
2	Puc alocar-me o anar-me'n a dormir a l'hora que jo vull (franja horària)				
3	Puc escollir els meus companys d'habitació i de taula				
4	Puc decidir gastar-me els meus diners en allò que jo vulgui				
5	Compro la roba i els objectes personals que jo vull				
6	Puc escollir l'esmorzar / dinar / berenar i sopar entre diferents opcions				
7	Puc escollir algun canvi en la meua dieta				
8	Puc escollir quin roba em vull posar cada dia				
9	Jo mateix puc decidir canviar-me de roba si m'embruto				
10	Tinc accés lliure al meu armari				
11	Puc escollir les activitats ocupacionals / d'oci / esportives que jo vulgui				
12	Puc trucar per telèfon quan jo vull a qui vull				
13	Participo en la planificació del meu PlaA				
Dimensió 2. AUTORREGULACIÓ					
1	Sóc capaç d'estalviar per a poder comprar una cosa que m'agradi				
2	Si un company m'està provocant, sóc capaç d'allunyar-me				
3	Sóc capaç de complir amb els horaris i les obligacions del treball				
4	Puc fer una cosa encara que no m'agradi, per tal de poder aconseguir un objectiu				
5	Durant les activitats diàries puc descansar si ho necessito				
6	Sóc capaç de fer dieta, encara que tingui menjar que m'agradi a l'abast				
7	Em costa no provocar als altres, no ho puc evitar				
Dimensió 3. CAPACITACIÓ PSICOLÒGICA					
1	Puc expressar el que sento en cada moment				
2	Puc explicar el que penso sobre els altres				
3	M'agrada tenir detalls amb els meus amics				
Dimensió 4. AUTOCONSCIÈNCIA					
1	M'entristeix si un amic meu té problemes				
2	Em preocupo si em diuen que els meus pares o germans estan malalts				
3	Si m'acomiaden del treball perquè no compleixo amb les obligacions, m'adono que he de canviar d'actitud				
4	Me'n adono que a vegades tinc ganes d'insultar				
5	Em preocupa enfadar-me amb algun familiar				
6	Em sento trist si els altres companys em deixen sol				
7	Si sóc capaç de complir amb les meves obligacions, em sento millor				
8	Em sento bé (feliç) quan veig contents als meus companys				
Dimensió 5. SEXUALITAT					
1	Puc comentar obertament els meus desitjos i necessitats sexuals als companys, personal, etc.				
2	Puc explicar a les meves parelles si he de expressar la meua orientació sexual				
3	Puc escollir la meua parella, segons les meves preferències sexuals				
4	Declaro obertament els meus sentiments a les persones que m'agraden				
5	Puc deixar-me influenciar pel meu parella per estar amb la meua parella				
6	Puc tenir moments que em fan sentir bé (sexual, auto-eròtica, revistes, fotografies, objectes sexuals, etc.)				
7	Puc masturbar-me si ho necessito i sentir bé				
8	Si volgués, podria tenir relacions sexuals completes				

ITEMS COMPLEMENTARIS Bellissens

- Dimensió 1: AUTONOMIA
  - Puc jo fer la higiene personal i demanar ajuda si la necessito.
  - Punc aixecar-me / anar-me'n a dormir a l'hora que jo vull (franja horària).
  - Puc escollir els meus companys d'habitació / taula.
  - Puc decidir gastar-me els meus diners en allò que jo vulgui.
  - Compro la roba i els objectes personals que jo vull.
  - Puc escollir l'esmorzar / dinar / berenar / sopar entre diferents opcions.
  - Puc escollir algun canvi en la dieta.
  - Puc escollir quina roba em vull posar cada dia.
  - Jo mateix puc decidir canviar-me de roba si m'embruto.
  - Tinc accés lliure al meu armari.
  - Puc escollir les activitats ocupacionals / oci / esportives que jo vulgui.
  - Puc trucar per teléfon quan jo vull i a qui vull.
  - Participo en la planificació del meu PIAI.

ITEMS COMPLEMENTARIS Bellissens

- Dimensió 2: AUTOREGULACIÓ
  - Sóc capaç d'estalviar per a poder comprar una cosa que m'agradi.
  - Si un company m'està provocant, sóc capaç d'allunyar-me.
  - Sóc capaç de complir amb els horaris i les obligacions dels treball.
  - Puc fer una cosa encara que no m'agradi, per tal de poder aconseguir un objectiu.
  - Durant les activitats diàries puc descansar si ho necessito.
  - Sóc capaç de fer dieta, encara que tingui menjar que m'agradi a l'abast.
  - Em costa no provocar als altres, no ho puc evitar.

ITEMS COMPLEMENTARIS Bellissens

- Dimensió 3: CAPACITACIÓ PSICOLÒGICA
  - Puc expressar el que sento en cada moment.
  - Puc explicar el que penso sobre els altres.
  - M'agrada tenir detalls amb els meus amics.

ITEMS COMPLEMENTARIS Bellissens

- Dimensió 4: AUTOCONSCIÈNCIA
  - M'entristeixo si un amic meu té problemes.
  - Em preocupo si em diuen que els meus pares o germans estan malalts.
  - Si m'acomiaten del treball perquè no compleixo amb les obligacions, m'adono que he de canviar d'actitud.
  - Me n'adono que a vegades tinc ganes d'insultar.
  - Em preocupa enfadar-me amb algun familiar.
  - Em sento trist si els altres companys em deixen sol.
  - Si sóc capaç de complir amb les meves obligacions, em sento millor.
  - Em sento bé (feliç) quan veig contents als meus companys.

ITEMS COMPLEMENTARIS Bellissens

- Dimensió 5: SEXUALITAT (nova)
  - Puc comentar obertament els meus desitjos i necessitats sexuals als companys, personal...
  - No tinc problemes a l'hora d'expressar la meva orientació sexual.
  - Puc escollir una parella, segons les meves preferències sexuals.
  - Declaro obertament els meus sentiments a les persones que m'agraden.
  - Puc disposar d'un determinat temps per estar amb la meva parella.
  - Puc tenir material que em faciliti tenir activitat auto-eròtica: revistes, fotos, objectes adequats, etc.
  - Puc masturbar-me, si ho necessito i en tinc ganes.
  - Si volgués, podria tenir relacions sexuals complertes.

PROCEDIMENT: Fases

- 1.- Selecció de la mostra: 100 usuàris Bellissens.
- 2.- Passació escala ARC + ítems complementaris (tècnics i cuidadors).
- 3.- Correlació dades sociodemogràfiques i clíniques.
- 4.- Avaluació resultats.
- 5.- Comparació resultats subgrups.
- 6.- Detecció punts forts i punts febles.
- 7.- Aplicació del Pla de Millora.
- 8.- Revaluació.

DIFICULTATS a superar:

- L'estructura, la gran estructura que dificulta el tractament personalitzat del resident i empeny a la massificació.
- El sobreesforç que suposa aquesta individualització i la fugida de la generalització.
- La interiorització de certes creences que funcionen com a estereotips i que fan creure que la individualització provoca la discriminació per a la resta.
- La limitació de recursos per poder posar en marxa allò que es considera prioritari.

DIFICULTATS a superar també....:

- Per manca d'interès del propi usuari.
- Perquè el que podem oferir no és atractiu ni estimulants.
- Perquè estan inmersos en una apatia continuada.
- Perquè no s'han acostumat a escollir.
- Perquè no els hem ensenyat a escollir.
- Perquè s'han resignat a no fer-ho.
- Perquè una vegada han escollit, sovint no se'ls hi ha respectat la seva decisió.

MANERES DE SUPERAR els obstacles:

- APROFITANT les possibilitats que ens dóna el PIAI. Necessitat d'anar rescatant les il·lusions, desitjos, interessos del grup més SILENCIÓS, de manera que els permeti desenvolupar algunes vessants de la seva vida des d'una perspectiva més gratificant.
- HABILITANT i *apoderant* als residents més autònoms que són capaços d'expressar els seus objectius i que tenen capacitat de decidir, per a què vagin assolint aquestes fites. Fites que sovint s'han de RECONVERTIR perquè siguin VIABLES. És molt important evitar el sentiment de fracàs.
- ASSEGURANT un mínim de suports, recursos i estructures facilitadores per a la posada en funcionament dels objectius establerts. Aquí s'han de contemplar els ratios, espais íntims, espais comunitaris...etc.

Variables
Objectives

MANERES DE SUPERAR els obstacles:

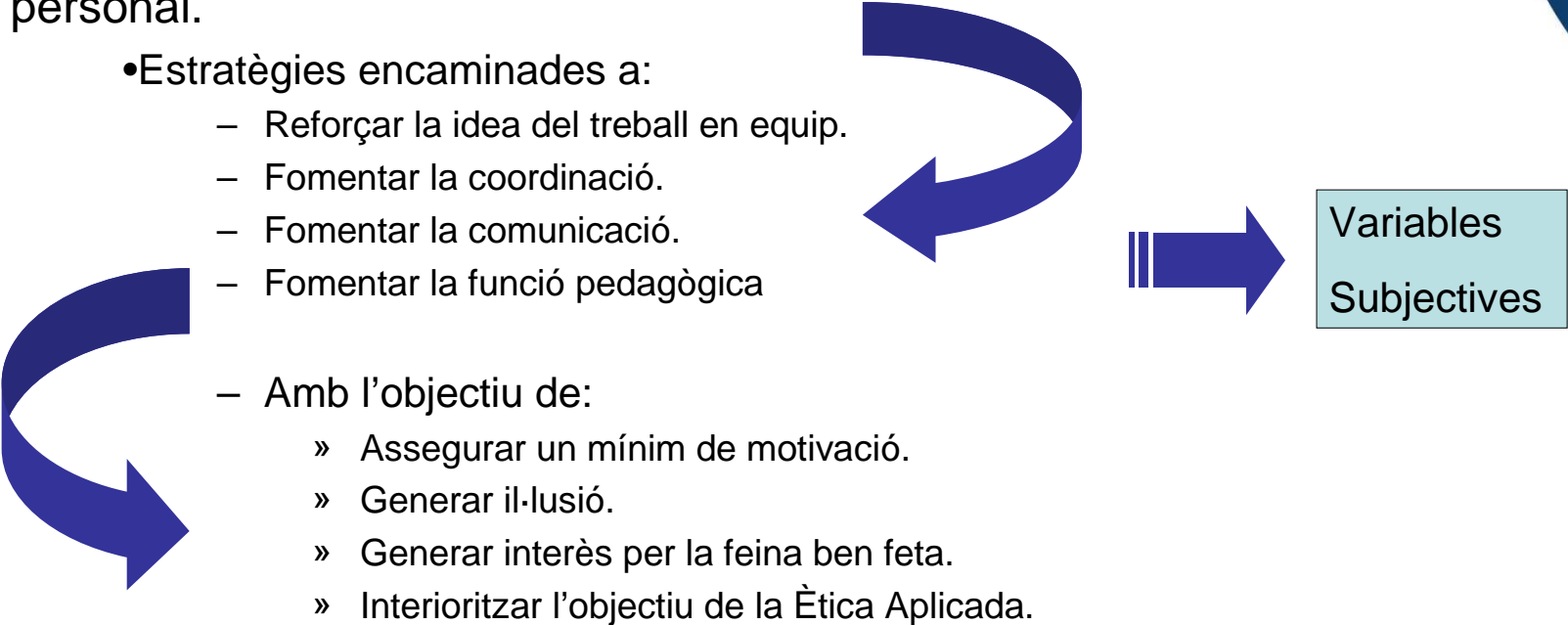
- ESTABLINT estratègies que permetin treballar la millora de les actituds del personal.

- Estratègies encaminades a:

- Reforçar la idea del treball en equip.
- Fomentar la coordinació.
- Fomentar la comunicació.
- Fomentar la funció pedagògica

- Amb l'objectiu de:

- » Assegurar un mínim de motivació.
- » Generar il·lusió.
- » Generar interès per la feina ben feta.
- » Interioritzar l'objectiu de la Ètica Aplicada.

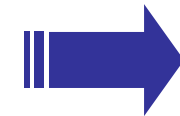
Variables
Subjectives

MANERES DE SUPERAR els obstacles:

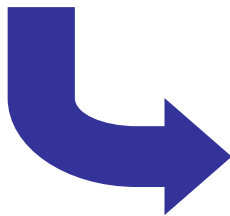
•PERMETENT una capacitat de maniobra per part de l'organització, que promogui la flexibilitat a l'hora de prioritzar objectius. Aquesta flexibilitat ha d'influir en les altres variables en POSITIU.

– Creiem que és la manera per:

- » Evitar la DESRESPONSABILITZACIÓ.
- » Confirmar la idea possibilista que permeti sempre el canvi a millor

Variable
Neutra

MOLTES GRÀCIES

Ctra. Bellissens, s/n · Mas Plana · Ap. Correus 364 · 43204 Reus
Tel. 977 39 18 10 · 977 39 23 43 · Fax 977 39 32 69
www.villablanca.cat · bellissens@peremata.com

